

LIDT OM KONGELUNDEN OG DENS TILBLIVELSE

FOR Hovedstadsbeboerne har Amager alle Dage været Indbegrebet af den store Køkkenhave; kun forholdsvis faa har vidst Besked med, at Amagerland ogsaa havde sin egen store Skov, den Fru Heiberg har indflettet i sit fornøjelige Lystspil »En Søndag paa Amager«, hvis muntre Vise »I Kongelunden skal Brylluppet staa« forlængst er bleven en national Amager-Ejendom.

Naar Københavnerne har været saa lidet fortlørlige med Amagers Skønheder, er det næppe til at undre sig over, at Amagerne gennemgaaende selv har svævet i Uvished om, at deres Ø endnu indenfor den historiske Tid har haft vidtstrakte Skovarealer. Og dog er dette Tilfældet.

I en lille Bog, som PEDER PALUDAN, Præst ved Frelserens Kirke, i 1791 udgav om Christianshavn og Amager, giver han et Uddrag af THURAS Beskrivelse over Amager, og skriver da bl. a. følgende:

»Amagerland blev nu Kongens, og Kongerne førte sig, som billigt, Landets Rigdomme til Nytte. Skovene vare i Christian den Tredies Tid betydelige, og hundrede Aar derefter vidste hans Sønsøn, Frederik den Tredie, at benytte sig af dem, hvis oekonomiske løierlige Breve, om at hugge i Amagerlund til det kongelige Bryggers og Bagerset, saa og saamange Træer, og hvilken Rentemester der skulde skaffe Jærnvægger, Hammere og Sauge.«

Videre hedder ved Omtalen af den svenske Konge CARL GUSTAFS Ophold paa Amager under Københavns Belejring i Vinteren 1658:

»Han lod og Skovene paa Landet, i den korte Tid han her opholdt sig, afbrænde, og indfandt sig, skjønt han havde fattet dette christelige Forsæt, Dagen før den almindelige Brand i den christelige Kirke i Taarnbye, for dér at anhøre Gudstienesten.«

Fra det Tidspunkt og indtil »Kongelunden«, takket være Patrioten JONAS COLLINS ihærdige Bestræbelser, fremtrylledes, har Amager været uden Skov.

Collin, der i 1809 var bleven Præsident i det kgl. danske Landhusholdningsselskab, er Stilling han med stor Dygtighed og Energi varetog lige til 1855, interesserede sig levende for Skovplantning i Landets skovløse Egne. Hans Opmærksomhed henledtes da paa »det ganske skovblottede Amager, hvor Træløsheden gjorde Stormen mere ødelæggende, og hvor den totale Mangel paa Brændsel følte haardt«. Da der derfor i 1816 forestod en Udskiftning af Store Magleby eller Hollænderbyens Overdrev, og da en saadan vilde umuliggøre en samlet nyttig Anvendelse af disse Overdrevsjørde, benyttede Collin Lejligheden til under 29. Oktbr. 1816 at indstille til Landhusholdningsselskabet, at dette skulde søge at erhverve 300 Tdr. Land til Skovplantning.

Landhusholdningsselskabet stillede sig straks velvilligt, og Rentekammeret bifaldt dets Indstilling. Under 30. Maj 1818 opnaaedes der da en kgl. Resolution, ved hvilken der skænkedes en Sum af 12000 Rbd. N. V. til det projekterede Skovanlæg.

Samme Aar paabegyndtes Arbejdet under Collins personlige Ledelse, men til en Begyndelse havde man store Vanskeligheder at kæmpe med, saaledes blev de første Kulturer næsten helt ødelagte af Harer og Mus. I 1830 havde man dog naaet at faa Halvparten af Arealet — ca. 150 Tdr. Land — tilkultiveret, og ved Anlæggets Aflevering til det kgl. Forstvæsen, i 1845, var kun nogle meget ugunstige Arealer i den nordvestlige Fjerdedel endnu ikke inddragne under Kulturen.

Af Regnskaber og Aktstykker fremgaar det, at Collin, lige til Kongelunden overgik til Forstvæsenet, var Anlæggets nidkære Leder. Samtiden anerkendte da ogsaa fuldt ud hans Bestræbelser for at ophjælpe Skovplantningen. I en ved hans Død (i 1861) fremkommen Biografi i Tidsskrift for Landøkonomi hedder det saaledes: »— — — det fortrinligste Symbol paa hans Virksomhed i saa Henseende, Kongelunden paa Amager, Amagerlands Charlottenlund og Jagtetatens Fasanrevier, pranger nu som en smuk Blomst paa hans Grav. Anlægget tog sin Begyndelse i 1818 paa et med talløse Tuer besat Overdrev, saa uvejrbart, at hans Vogn gik i Stykker en af de første Gange han tog derud for at gøre Forberedelser og anvise Pladsen til Plantørboligen. I sine Fritimer red han ofte ud til dette ham saa kære Sted for ved eget Tilsyn at drive paa Sagerne. Da Anlægget var drevet frem og prangede med høje Træer, især af Eg, Ælm, Birk og Naaetræer, foranstaltede hans Venner paa selve Stedet den 1. August 1832 et Festlag til Ære for ham Naar man nu, kommende sydfra, sejler ind i Øresund og langt borte øjner den smukke Skov paa den flade Kyst dukke frem ligesom af Havet, vil en taknemmelig Erindring om den fædrelandssindede Mand, som plantede den, uvilkaarligt fylde Beskuerens Sjæl.«

Skøndt Kongelunden, som det af ovenstaaende fremgaar, først i 1845 kom ind under det kgl. Forstvæsen, havde den kgl. Jagtetat dog allerede Aar forud faaet Lejlighed til at beskæftige sig med Kongelunden. Paa Foranledning af Hofjægermester E. C. F. LØVENSKJOLD oprettedes der nemlig i 1841 det vilde Fasaneri, som den Dag i Dag bestaar og som nu tæller ca. 8—900 Fasaner.

Mærkeligt nok syntes Eftertiden hurtigere at anerkende Løvenskjolds Virksomhed end den ulige mere fortjenstfuldere, Collin havde udfoldet. I hvert Tilfælde rejstes der i 1862, Aaret efter Løvenskjolds Død, et Mindesmærke for »den gæve Jæger«, der prydedes med hans Portrætmedaillon i Bronze.

LIDT OM KONGELUNDEN OG DEN TILBLIVELSE

Aarhundredet skulde dog ikke forløbe, før Collin ogsaa fik sin. Det var i 1898, at Kong CHRISTIAN bestemte, at der til Minde om Collins fortjenstfulde Virken skulde rejses et Monument, og overdrog til Overførsteren, Kammerherre MØLLER at varetage det fornødne.

En stor Sten blev fundet paa Kongelundens Areal, den blev rejst ved Hovedvejen ned til Rendezvous Pladsen, og efter Indstilling af Overførsteren forsynedes den med følgende Inskription:

KONGELUNDEN ANLAGDES
1818—1845
MED
KONGENS BIFALD OG STØTTE
AF
JONAS COLLIN
SOM PRÆSIDENT I DET KONGELIGE LANDHUSHOLDNINGSSKAB
*
KONGEN LOD REJSE DENNE STEN
1898

Ovenover Inskriptionen anbragtes Frederik VI's og Christian IX's kronede Navnetræk.

I sin Indstilling til Kongen gav Overførsteren en indgaaende Skildring af Kongelundens Tilbliven, og af de mange anerkendende Ord, han lod Grundlæggeren blive til Del, er der ved denne Lejlighed Anledning til at fremdrage følgende:

»Har Kongelunden end ikke kunnet virke føleligt som Produktionssted for Brændsel og Gavntræ til det skovblottede Amagers Beboere, saaledes som Collin i sin Indstilling af 1816 stillede i Udsigt, saa har den dog prydet det nøgne og flade Land; har været Hjemstedet for det Fasaneri, hvortil Kongen søgte Adspredelse ved Jagten og samlede fyrstelige Slægtninge og Gæster fra mange Lande, og endelig har Skoven været til stor Glæde for Amagerlands Befolkning, der i Sommertiden søger Fornøjelser og afholder Fester i sin »egen Skov«. Der synes derfor nu ved Aarhundredets Slutning tilstrækkelig Grund til at betragte dens Anlæg med Paaskønnelse og til at mindes den Mand, hvis varme Fædrelandskærlighed og Almensans det skyldes, at Foretagendet blev sat i Værk, og hvis offervillige Troskab mod de stillede Opgaver fremmede Anlæggets Trivsel fra 1818 til 1845.«

KAI LIPPMANN.

